

obertament

PER LA SALUT MENTAL, DÓNA LA CARA

MEMÒRIA ANUAL

2016

BALANÇ I REPTES DE FUTUR

**“LA VINCULACIÓ DE LA
TASCA D’OBERTAMENT
AMB LES ENTITATS DE
SALUT MENTAL, LA
PRIMERA PERSONA I
LES ADMINISTRACIONS
D’ARREU DE CATALUNYA
ÉS BÀSICA PER ESTENDRE
EL MOVIMENT DE LLUITA
CONTRA L’ESTIGMA”**

L'estigma i la discriminació afecten de manera negativa la gran majoria de persones amb trastorn de salut mental en tots els aspectes de la vida. El 55 % dels catalans amb problemàtica de salut mental reben un tracte discriminatori de forma habitual. Les conseqüències són importants en termes de projecte vital i afecten els àmbits laboral, d'habitatge, relacional, afectiu, etc.

Aquesta dada la vam conèixer gràcies a l'estudi "L'estigma i la discriminació en salut mental a Catalunya", realitzat per Spora i la UAB, que vam presentar el 2016 al Palau de la Generalitat de la mà de la consellera de la Presidència, Hble. Sra. Neus Munté. Per primera vegada tenim xifres precises de l'impacte de l'estigma per raons de salut mental a casa nostra.

Obertament va néixer el desembre de 2010 de la col·laboració dels principals agents del sector de la salut mental a Catalunya. Persones afectades en primera persona, familiars i proveïdors de serveis, amb el suport del conjunt d'administracions públiques catalanes i de l'Obra Social «la Caixa», es van posar d'acord per desenvolupar un projecte comú i ambiciós a llarg termini.

En aquest camí que segueix en marxa, l'any 2016 va ser especialment important per a Obertament. Vam

posar la primera pedra d'una nova manera d'entendre la lluita contra l'estigma al territori, vam iniciar uns projectes específics per a col·lectius concrets que ens han de portar a lluitar contra la discriminació de forma més eficient, i vam donar les primeres passes que han portat al naixement d'Obertament Balears.

“EL 55 % DELS CATALANS AMB PROBLEMÀTICA DE SALUT MENTAL REBEN UN TRACTE DISCRIMINATORI DE FORMA HABITUAL”

La vinculació de la tasca d'Obertament amb les entitats de salut mental, la primera persona i les administracions d'arreu de Catalunya és bàsica per estendre el Moviment de lluita contra l'estigma connectant a tots els actors clau a través d'una metodologia pròpia, fruit d'anys d'aprenentatge i d'experiències d'èxit tant d'aquí com de tot el món.

No vull finalitzar aquesta carta sense parlar de la nostra tasca amb els joves. Juntament amb el Departament d'Ensenyament, hem començat el projecte de sensibilització "What's up! Com vas de salut mental?". Aquest projecte educatiu es fonamenta en materials, recursos i experiències per abordar l'estigma i la discriminació de manera multifocal als instituts, amb estudiants de 3r d'ESO. Promou la intervenció en primera persona als centres educatius, i també ofereix recursos als joves i professionals per millorar el procés de sensibilització en temes de salut mental.

Finalment, m'agradaria donar les gràcies a totes les persones i col·laboradors que heu fet i feu possible que la lluita en contra de la discriminació per raons de salut mental sigui dia a dia més reconeguda.

Josep Anton Llurba,
president d'Obertament

DESTACATS DE L'ANY

GENER

Primera sensibilització a mitjans a Betevé

MAIG

Presentació dels Anuaris 2014 i 2015 de l'Observatori de Mitjans i Salut Mental

JUNY

Presentació del projecte "What's up! Com vas de salut mental?"

FEBRER

Campanya "Cap Conversa Pendent"

OCTUBRE

Dia Mundial de la Salut Mental i campanya "Discriminació Zero"

SETEMBRE

Presentació de l'estudi "L'estigma i la discriminació en salut mental a Catalunya 2016" al Palau de la Generalitat

Lluita per una
DISCRIMINACIÓ ZERO
en salut mental

1 de 4

persones té un trastorn de salut mental al llarg de la seva vida segons l'OMS

A Catalunya serien 1.679.000 persones

MARÇ

Sensibilització a La Xarxa i presentació de la sèrie documental *Obertament*

ABRIL

Campanya de captació per a la formació de Portaveus antiestigma

JULIOL

Formació continuada d'activisme contra l'estigma

AGOST

Comunicat conjunt contra l'ús de pistoles tàser i resolució satisfactòria al Parlament

NOVEMBRE

What's up!
Rodatge d'històries en primera persona de joves

DESEMBRE

Jornada d'activismes contra l'estigma

TEIXINT MOVIMENT ANTIESTIGMA

► Vam apostar perquè fóssim les

MATEIXES PERSONES

que hem passat per l'experiència de tenir un trastorn mental, les que féssim arribar a la resta de la societat la nostra veu.

► Avui sabem que les persones afectades per un trastorn

SI FEM ACTIVISME ANTIESTIGMA, REDUÏM EL NOSTRE NIVELL D'AUTOESTIGMA

i augmentem el nostre apoderament.

► Des de 2012 hem format i acompanyat més de

200

persones amb experiència de trastorn mental d'arreu de Catalunya.

18

formacions
d'activistes

19

projectes de
contacte social
acompanyats

Més de

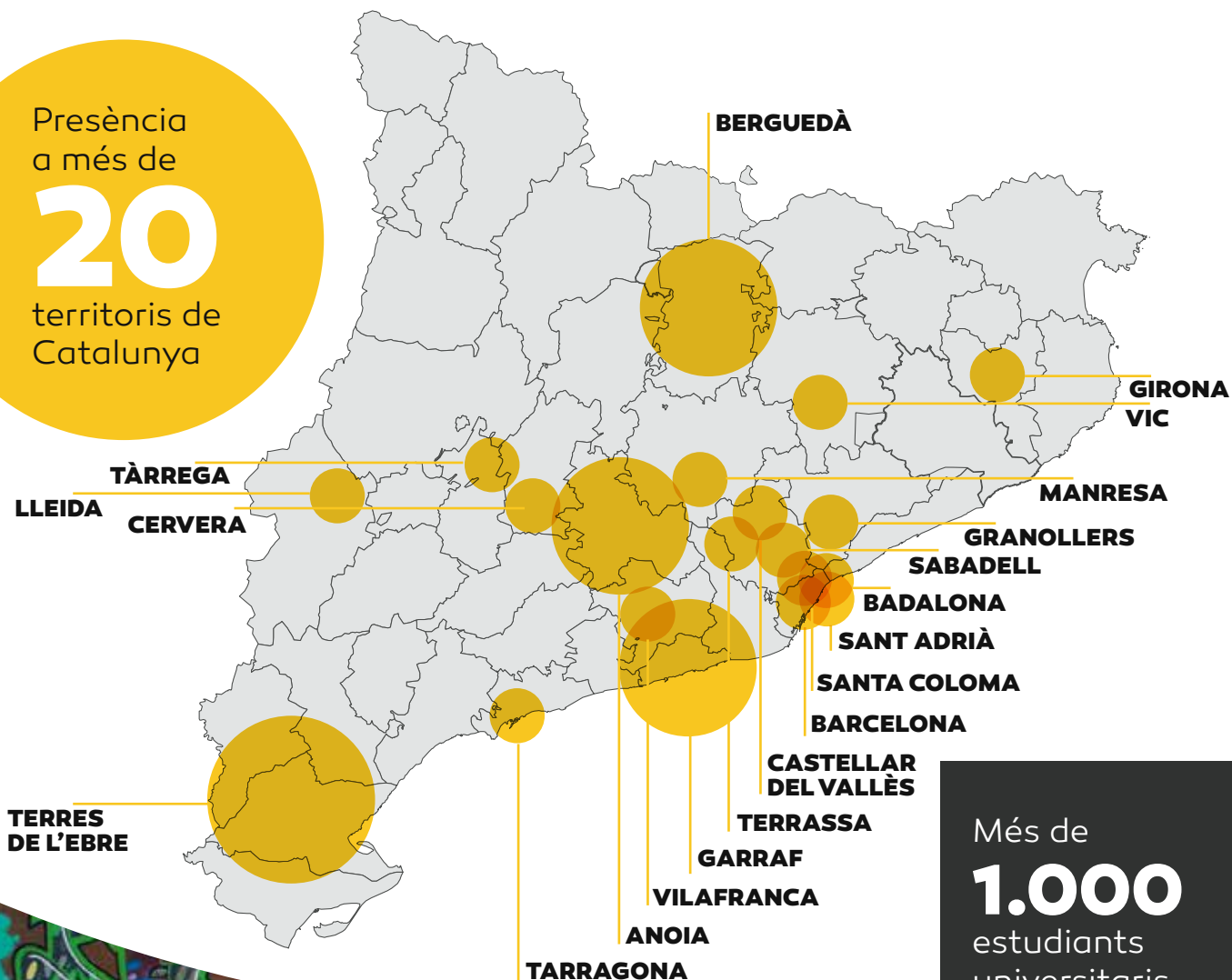
50

portaveus en
primera persona

Presència
a més de

20

territoris de
Catalunya

Més de

1.000

estudiants
universitaris
sensibilitzats

PROJECTE EDUCATIU

What's up! Com vas de salut mental?

El projecte per a joves **What's up!** treballa el benestar emocional posant l'accent en la importància de parlar-ne de forma natural i normalitzada, trencant tabús i prejudicis al voltant de la salut mental.

La iniciativa, que compta amb el suport del Departament d'Ensenyament de la Generalitat, inclou **9 unitats didàctiques** de diferents assignatures de **3r d'ESO** i ho complementa amb el relat a l'aula d'una experiència en primera persona sobre salut mental.

**S'HA INICIAT A
24 CENTRES DE
SECUNDÀRIA,
S'HA ARRIBAT A
1.500 ESTUDIANTS,
AMB LA PARTICIPACIÓ
DE 164 DOCENTS
ARREU DE
CATALUNYA**

AVALUACIÓ D'IMPACTE:

Els resultats obtinguts a través del projecte curricular són positius i significatius. Es disposa, per tant, de l'evidència empírica de la seva efectivitat: els alumnes mostren millors actituds i intenció de comportament en relació amb la salut mental. Fem servir l'escala YPQ, mesura internacional d'avaluació d'actituds estigmatitzants.

ISABEL PINAZO. Professora de l'institut SI de Badalona

"Sobretot a partir de la visita del testimoni, a qui perceben com a proper i amb problemes similars als seus, els alumnes identifiquen millor quan es troben malament i et diuen "puc sortir de classe queestic nerviós?". S'autoregulen millor. L'impacte del projecte és molt positiu tot i que cal seguir treballant".

LAURA COLLADO. Activista de lluita contra l'estigma en primera persona i participant al projecte What's up!

"Els adolescents reaccionen molt positivament quan explico la meva història de vida a l'aula. Es nota perquè fan preguntes molt interessants i que poden aportar molt, tant a ells com a mi. Em sorprèn quan comparteixen casos que tenen a prop, al grup d'amics o a la família. Ho viuen, sovint s'emocionen, i per mi això és molt important, perquè parlar-ne amb naturalitat és alliberador per a tothom, és salut mental".

MITJANS

#CapConversaPendent

La campanya #CapConversaPendent va formar part d'una estratègia de comunicació 360° dirigida a cridar a l'acció i a sacsejar les consciències de la societat catalana. Durant 6 setmanes es van realitzar diverses accions amb l'objectiu de fer que no quedés cap conversa pendent en salut mental. A banda de l'impacte publicitari i les entrevistes a portaveus en

primera persona a gran part dels principals mitjans de comunicació catalans, les accions de carrer a ciutats com **Tarragona, Girona, Barcelona, Tàrrrega i Sabadell** van generar el context idoni per tenir una conversa distesa, on es va convidar els vianants a fer una breu parada i seure al sofà itinerant per parlar obertament de salut mental.

1.550
CONVERSES
AL WEB
DE CAMPANYA

85
INTERESSATS
A SER
ACTIVISTES

1.435.806
IMPRESSIONS A
XARXES
SOCIALS

6 ACTES
PEL TERRITORI I LA
COL·LABORACIÓ DE
180
ENTITATS
INSTITUCIONALS

DIFUSIÓ A
83 MITJANS
64 FALDONS
620 ESPOTS
2.180 FALQUES
1.687 OPIS

50
ENTREVISTES
HAN ARRIBAT A
UNA AUDIÈNCIA D'
11.485.000
PERSONES

Observatori de salut mental i mitjans de comunicació

Al 2016 Obertament, en col·laboració amb el Grup de Periodistes Ramon Barnils, va publicar el primer observatori de salut mental i mitjans de comunicació en què analitzava prop de 2.000 notícies de premsa escrita dels anys 2014 i 2015, amb l'objectiu de radiografiar el relat mediàtic que es fa a Catalunya sobre la salut mental.

De l'estudi vam extreure un índex d'estigma que ens diu que, en quasi la meitat de les notícies, la salut mental és tractada de manera estigmatitzant. L'estigma s'evidencia sobretot en l'ús metafòric del llenguatge i en la vinculació d'accions violentes amb la salut mental. Quan la salut mental, en canvi, és el tema principal de la notícia, el tractament acostuma a ser positiu, de manera que es combaten mites i prejudicis.

Esmorzar amb periodistes

Per tal de conscienciar els periodistes sobre la necessitat de transformar el discurs mediàtic sobre la salut mental i deixar de reproduir als mitjans estereotips negatius, durant el 2016 es van dur a terme 9 accions de sensibilització. Hi van participar 86 periodistes de 30 mitjans diferents, tant generalistes com locals, i van comptar amb la intervenció de 14 activistes de lluita contra l'estigma que van aportar la seva vivència en primera persona, de manera que van contribuir a identificar i reduir idees errònies i preconcebudes que sovint trobem en els mitjans de comunicació. Gràcies a la col·laboració de diverses entitats locals de salut mental i les diferents demarcacions del Col·legi de Periodistes de Catalunya, vam organitzar esmorzars amb professionals de la comunicació a 6 ciutats catalanes: Berga, Barcelona, Tàrraga, Tarragona, Sabadell i Lleida.

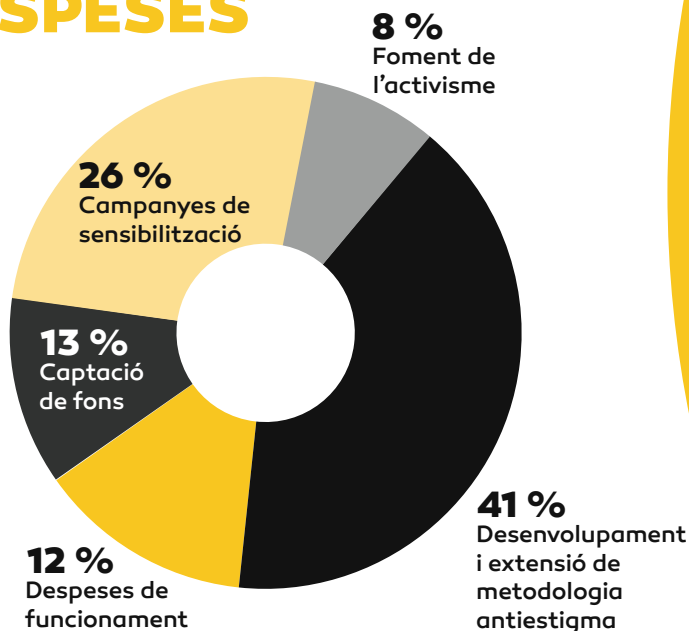

TRANSPARÈNCIA I DADES ECONÒMIQUES

Obertament vol ser transparent respecte a les seves actuacions i pressupostos. Per això se sotmet a diferents instruments de control i codis que l'obliguen a treballar amb eficàcia i eficiència per assolir la seva missió i aconseguir el màxim impacte.

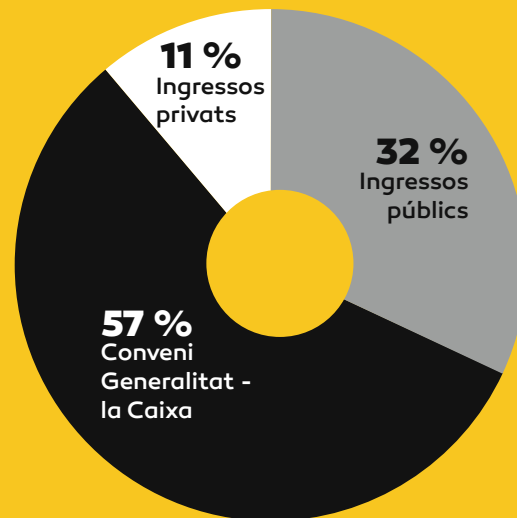
D'una banda, se sotmet a una auditoria externa anual, efectuada per **AUDIT7**, consultoria externa independent inscrita al Registre oficial d'auditors de comptes amb el núm. S-1522. D'altra banda, com a receptora de fons públics, està subjecta a la Llei de subvencions i al control de les administracions públiques nacionals i internacionals que concedeixen ajudes.

DESPESES

INGRESSOS

➤ Ingressos públics	198.464 €
➤ Conveni Generalitat - la Caixa	350.000 €
➤ Ingressos privats	69.925 €
TOTAL INGRESSOS	618.389 €

obertament

PER LA SALUT MENTAL, DÓNA LA CARA

Ronda Sant Pere, 28-30, entresòl C
08010 Barcelona
931123717

obertament@obertament.org

www.obertament.org

 obertament

 noalestigma

 obertament

ENTITATS FUNDADORES

ALIATS ESTRATÈGICS

COLLABORADORS DESTACATS

Janssen, TMB, IKEA, Renfe, TV3, Catalunya Ràdio, El Periódico, JC Decaux, Grup de Periodistes Ramon Barnils, Diari ARA, El Mundo Catalunya, RAC 1, RAC 105, Rodalies de Catalunya, UB, UAB, UOC, El Punt Avui, La Vanguardia, Torre Jussana, Palau Macaya, CNJC, Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat.